

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁŠŤ STRANÁCH.

<p>Predplatná cena :</p> <p>Na celý rok... — — — — — 8.— kor.</p> <p>Na pol roka — — — — — 4.— «</p> <p><i>Jednotlivé číslo 16 hal.</i></p>	<p>Hlavný redaktor : Dr. ALEXANDER ERNSZT</p> <p>Zodpovedný redaktor : JÁN BARTOS, krajinový vyslanec</p> <p>Za vydavateľstvo zodpovedný : JÁN MOLNÁR, pápežský prílát</p>	<p>Redakcia a vydavateľstvo :</p> <p>Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám</p> <p>sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa tarify. Rukopisy sa nazpak nedávajú.</p>
--	--	---

Kresťanská Sociálna Ľudová Strana ku jej privržencom.

Budapešť, 20. novembra.

Brány zákonodarstva sa zavrely; posledný snem krajinový umlkol; umlkol a zanikol naveky; nikto a nič ho viac znovu nevzkriesi.

Uhorská krajina nastúpila cestu úplnej zmeny a táto cesta je včul jediná cesta, po ktorej krajina ďalej pokračovať môže. Za celistvosť našej krajiny, jakožto za hlavnú podmienku ďalšieho životného jestvovania nášeho vedieme ťažké zápasy; pre politický, hospodársky a sociálny náš život hľadáme nové základy, aby sme novú prekvitajúcu uhorskú krajinu utvoril mohli.

Medzi takýmito historickými premenami a úlohami, veľmi chatrnejšou významnosti, slabšej a smutnej pamiatky je to, čo o predošlom krajinovom sneme povedať môžeme. V predošlom parlamente strávili sme posledné roky vyžitého, nespravodlivého a násilnickeho systému. Silou moci a zničením mravnosti verejného života udržovali tento systém. Vodcov širokých vrstiev ľudu nepripustili do dvorany zákonodarstva, iné široké vrstvy zakázaným spôsobom zadováženými peniazmi do hriechov uvalili, zfalšovali parlamentarismus. Do tohoto parlamentu dostala sa len malá čiastka našej strany.

Do tohoto v hriechoch splodeného parlamentu, utrýznené, potupené a decimované stránky opozície len strpčeným duchom vrátili sa po posledných voľbách. Medzi takýmito okolnosťami neboly k očakávaniu jeho riadny život a úspešné účinkovanie. Jeho väčšina aj nemohla sa pokojne tešiť ovociu páchaného násilnenstva a podplácania. Vznikly boje v parlamente, menšina pochybovala o mravnej oprávnenosti väčšiny a postavila sa proti jej vôli. Väčšina túto záležitosť nepodrobila rozhodnutiu voličov, lež odpovedala takým násilnenstvom, aké bez príkladu stojí v histórii parlamentov celého sveta a ktoré zcela nemožným učinilo úspešné účinkovanie menšiny.

Potom vypukla hrozná vojna svetová. Krajinská

snemovňa nestála v bezprostrednom potyku so zahraničným ministerstvom, málo a zriedka sa dačo dozvedela o priebehu vojny, o pojednávaniach pri pokusoch uzavretia pokoja spojencami a smluvami viazaná naša krajina konečne stala sa obetou vojny, ktorá celý svet plameňom zaplavila a cez roky pustošila.

Toto je krátka historia minulého snemu krajinového, v ktorom naša strana za jej politické ciele bojovať a svoje uplatnenie hľadať musela. Naša strana od prvo počiatku jej jestvovania horko cítila nepriateľskú moc panujúcej strany. Od tých, čo moc v rukách držali, prenasledovaná, opustená, len zriedka našla priateľov medzi mohutnými. Celú jej dôveru skladala v ľudu kresťanského presvedčenia. Ľud bol jedinkou jej potechou, radosťou a poskytoval jej oživotňujúcu silu. Ľud bol jej pevným koreňom v rôznych búrkach a úderoch, ktoré ju stihaly. Ľud bol jedinkou jej nádejou. Pre ľud trpela, znášala prenasledovania, účinkovala, pracovala, viedla jej boje a dosiahala čiastočné víťazstvá.

Vždy sme stáli na strane práva a nikdy sme sa od neho neodchýlili. Najväčších starostí našich hlavným predmetom boli malí ľudia, tí malí ľudia, ktorí so životom najťažšie zápasia, ktorí znášajú najväčšie ťarchy; týchto sme my najlepšie rozumeli a podobne najlepšie rozumeli nás ľudia, ktorí v úzkych dielnach s hrúzami nového života museli o zástoj zápasit', tí ľudia, ktorí stoja za pluhom a ťažko očakávajú a bránia ovocie krvitnej ich práce. Títo ľudia boli naši ľudia. Zdedenou náklonnosťou pridržali sme sa matky zeme, bo naveky pred našimi očami mali sme zdravý, pokroka schopný, v Boha veriaci ľud tam na rovinách, vo vrchoch a po dolinách, tento sme shromažďovali, tento sme bránili, zastávali, ten sme vyučovali v tisíceroch shromaždeniach našich, tohoto ľudu záujmy celou silou bránili sme aj pod vojnou.

Lež nielen o tento ľud sme sa starali. Podobne usilovali sme sa starať aj o ľud bývajúci v mestách. Priemyselníci, robotníci, štátni a obecní zamestnanci boli tiež neustále predmetom našej zaujatosti. Cieľom označenia sociálneho a spoločenského programu na-

šeho premenili sme naše meno. Ustálili sme naše nové úlohy. S láskou sme sa ujali ľudu najťažšie práce prevádzajúceho, v mestách bývajúceho a povolali sme ho do nášho tábora.

Zmena, spojená s revolúciou zastavila prácu v krajinkej snemovni a smietla parlament. Čo bolo, úplne sa pomínulo. Za minulosťou nikto netúži, nikto si ju zpiatky nežiada. Bol to ťažký sen. Vonku stál nepriateľ, zúrila hrozná vojna, ktorá skoro každú rodinu obyvateľstva uvalila do nevyslovného žiaľu a zármutku, vylila celú krajinu; vnútri krajiny ale panovala moc hrozného násilnenstva, všetko šliapajúce, každú hlbšie siahajúcu zmenu prekážajúce. Darma sa snažili daktori, medzi nimi aj naša strana, vnútorný smutný stav krajiny zmeniť, ešte i postupný, potrebný pokrok ztroskotat sa na drzom chovaní sa väčšiny dľa počtu, ktorá každý pokus k lepšiemu nemožným učinila.

Včul stojíme pred úplne zmeneným rozpoložením. Zbraň sme složili, nepriatelia zvíťazili. Kráľovstvo zaniklo. Uhorsko stalo sa ľudovou republikou. Obyvateľstvo krajiny na celom poli stojí pred novým životom.

Vo všemohúcom Pánu Bohu skladáme našu dôveru, že najdeme cestu k novému rozkvetu Uhorska.

Terajšie okamženie jednomu každému nakladá zvláštne povinnosti, ťažký osud, ktorý nás kvapne a neočakávane stihol, každému z nás za povinnosť nakladá, aby toto navštívenie zmužilým duchom znášal. Nereptajme, nerobme prekážky tým, čo držia v rukách opraty krajiny. Udržanie poriadku, oratovanie krajiny je prvým záujmom štátu; v plnení tejto úlohy úprimne a otvorene podporujeme moc štátnu, práve tak otvorene a úprimne ohlasujúce naše zásady, verne nasledujúce náš program vo všetkých veľkých otázkach a premanách budúcnosti.

Svet sa znovu sriaďuje, nasleduje nové umiestnenie sa národov. Ľudstvo nechce pokračovať vo veciach, ktoré sa stávaly v minulosti, nové vrstvy dvíhajú sa na povrsie, noví ľudia prišli ku zástoju. Sila napnutia pretrhla okovy. Nádej je ku tomu, že prestanú ťarchy všetko utláčajúceho militarizmu, že ľud medzi slušnejšími pomerami hospodárskymi príde ku lepšiemu životu, že bude menej utláčania, viacej blahobytu a viacej slobody.

Každé pochybovanie vytvárajúc osvedčujeme sa, že otvorene a úprimne zaujímame naše miesto v prúde nových časov, v novom svete demokratickom. Nech si nikto ani na jedno okamženie nepredstavuje, že minulosť buďto v politickom, buďto v hospodárskom alebo sociálnom ohľade znovu zpiatky sa môže vrátiť. Minulosť oplakáva o sebe a potajomky len chatrná, zmrzačená menšina, budúcnosť žiada si a na jej vybudovaní pracuje prevažná väčšina.

Budúcnosti neodpušiteľným a bezpodmienočným základom je všeobecné volebné právo, ktoré sa aj na ženské pohlavie rozprestiera. Všeobecné volebné právo, vplyvu, vôle, uplatnenia a slobody ľudu je najistejším zabezpečením, lež len vtedy, keď sloboda prevádzania

tohoto práva bezpochybne a dokonale je zabezpečená. Naša strana aj ďalej bude bojovať za toto právo a za jeho slobodné prevádzanie, aby každé presvedčenie uplatniť sa mohlo v krajine a dosiahlo takého vplyvu, aký mu prislúcha.

S radosťou spatrujeme nastolenie v krajine novej, mohutnej a veľkých rozmerov majetkovej politiky. Vždy sme za to bojovali, aby hlavný stĺp krajiny, trieda malých hospodárov náležite bola opevnená. Nová politika pozemkových majetkov uvalí na krajinu veľké hmotné obete, všetkých nás povinnosťou ale má byť, spojením všetkých našich sil na tom pracovať, aby tie obete spravodlivo a pomerne rozdelené boly medzi tými vrstvami spoločnosti, ktoré dnes vstave sú ťarchy znášať.

Medzi od koreňa zmenenými pomerami aj v náboženskom živote stojíme pred novými úlohami. Pomery katolickej cirkvi, viacej ako pomery ktoréhokoľvek viero-vyznania, odkázané budú na nové sriadenie. Od koreňa premení sa tiež aj verejného a súkromného patronátu otázka a s tým spolu vážna čiastka nášho cirkevného práva. Za týchto nových pomerov elementárnou silou rázi do popredia potrebnosť katolickej autonómie, ktorá bezodkladne má byť utvorená.

S týmto sme včul predstavili našu minulosť a chystáme sa ku budúcnosti. Ďalej žiadame si a budeme slúžiť vlasti a spoločenstvu čistotou a silou nášho presvedčenia. Toto je našim sľubom v tomto okamžení. Krajina, jej obyvateľstvo a spoločenstvo nachodia sa v nebezpečenstve, my ale dôverujeme v svedomitosti a sľachetnejších citoch ľudi. Dôverujeme v kresťanskom presvedčení a smýšľaní ľudu. Ľud Uhorska v jeho duchu bol vždy kresťanského smýšľania a držal sa svojej viery. Tohoto presvedčenia je aj dnes, ono mu neuvädlo a na toto presvedčenie Uhorsko bude mať potrebu aj v budúcnosti. Nádej našu skladáme v božskej prozreteľnosti, ktorá tejto krajine i posiaľ v najhroznejších krízach bola na pomoci, že ju i z terajšieho ukrutného nebezpečenstva istotne vyslobodí. Jedon každý ale nech uplatní svoje presvedčenie a vyplní svoju povinnosť v slobodnom a samostatnom Uhorsku.

Krajinská Kresťanská Sociálna
Ľudová strana.

Porada Kresťansko-Sociálnej Ľudovej Strany.

Politický život v Uhorsku úradne prestal rozídením sa krajinského snemu, viaceré stránky krajinského snemu sa rozpadly, bo citily, že nemajú práva ku ďalšiemu jestvovaniu.

Kresťanská Sociálna Ľudová Strana žije ďalej a pokračuje v blahonosnom jej účinkovaní, bo ako nositeľka zástavy kresťansko-demokratických zásad aj v novej dobe presvedčená je o svojom povolaní a veľkých úlohách. Kresťanské zásady a mravnosť vždy budú potrebovať štáty a spoločenstvá, bár sa akokoľvek zmení forma ich jestvovania. Preto aj Kresťanská Sociálna

Ludová Strana celou silou postavila sa do služby *dnešného obratu* cieľom zabezpečenia pokoja a poriadku v krajine, cíti toho potrebnosť, aby poukázala na ďalšie jej úlohy a spolu na jej program, ktorý snaží sa uskutočniť aj v slobodnom, neodvislom, znovu ústavný život vedúcom Uhorsku.

Terajšia porada Kresťansko Sociálnej Ludovej Strany, ako prvá po rozídení sa snemovne vydržovaná bola v širšom okruží ako obyčajne, bo s prestaním platnosti mandátov krajinských vyslancov, bola ona viacej ako ich poradou. Vodecovstvo Kresťansko-Sociálnej Ludovej Strany totiž, okrem krajinských vyslancov, vonkajších prirvžencov strany, ku porade povolalo aj zastupiteľov katolíckych ústavov — rozumejúc tu spolu aj predstavené katolíckych ženských ústavov, ponevác volebné právo v budúcnosti rozprestrené súc i na ženské pohlavie, v politike krajiny i ženám pripadne zvláštny zástoj.

Ku tejto porade početní sa dostavili, prišli ta okrem krajinských vyslancov strany v hlavnom meste meškajúúcich viacerých zastupiteľiek katolíckych ústavov aj mnohí, čo sa priznávajú ku zásadám kresť.-sociálnym.

Ku zahájení porady požiadany bol bývalý fõišpán, komisár vlády Georg *Szmrecsányi*, ktorý po srdečnom privítaní prítomných v prvom rade poukázal na úspešné účinkovanie, ktoré Kresťanská Ludová strana ako taká v minulosti prevádzala v parlamente. Táto strana prežila všetky ostatné strany parlamentu a aj dnes pevne stojí na základe jej programu, ktorého cieľom vždy bolo: pracovať za ľud v duchu kresťanského demokratišovania.

Bývalý fõišpán, vládny komisár v jeho zaháječnej reči ďalej vyzdvihol účinkovanie Kresťanskej Ludovej strany, aké vyvinula okolo organisovania triedy kresťanského robotníctva. Kresťanská Ludová strana vždy nosila na srdci záujmy kresťanského robotníctva a vôbec všetkých malých ľudí, tak malých priemyselníkov, ako aj malých hospodárov. Za tieto záujmy neohrozene bojovala v parlamente, v tisícero shromaždeniach a cestou jej tlače, pri čom jej výdatne na pomoci bola Katolícka Ludová Jednota.

V súvisd s otázkou nateraz ohrozovanej celistvosti krajiny predsedajúci bývalý vládny komisár v zaháječnej reči porady poukázal na veľké nespravodlivosti a atocity, akými medzitka verejnej správy predošlého systému krajinu pred cudzozemskom uvalili do najhoršieho chýru a u všetkých národností vyvolali oprávnenú nespokojnosť, ktorej následkom je vrhnutie na površie otázky urazenia celistvosti krajiny. Pod atocitami a nespravodlivosťami medzítok verejnej správy systému liberálov, spomenul rečník, rovnako trpely všetky národnosti Uhorska: Maďari, Nemci, Rumuni a Slováci. Zvlášte o ľudu slovenskom každý vie, že vždy v bratskej svornosti a láske žil s ľudom maďarským.

Predseda porady presvedčený je o tom, že keď statný ľud slovenský, ktorý v dobrom a zlom s nami vydržal a spolu s nami bojoval, poučený bude o teraj-

šom rozpolžení a keď bude účastný zodpovednej obrany proti nezákonnej agitácii z cudzozemska pochodiacej, vtedy smele môžeme v ústrety hľadeť prípadnému odhlasovaniu ľudu. Každý, čo zná pomery, presvedčený je o tom, že naši slovenskí bratia verní ostanú ku tisícročným tradíciám a jestli oprávnené ich nároky vyplníme, neodtrhnú se od nás. Pod týmito oprávnenými aspiráciami predseda porady rozumie bezpodmienečnú autonomiu, ktorú im treba dať na poli verejnej samosprávy a kulturálnom. Tohoto smeru oprávnené požiadavky slovenského ľudu kresťanská Ludová strana aj posiaľ vždy podporovala.

Predseda porady presvedčený je o tom, že krajinskej Ludovej strany nastúpenie cesty kresťanskej demokracie každý člen tejto porady úprimne schvaľuje. (Hlučný súhlas.) *Vyhlásil, že Kresťanská Sociálna Ludová strana, ako strana krajinská sa nerozpadne, lež pevne stojí a vždy stáť a bojovať bude za práva ľudu kresťanského.* (Hlučný súhlas a potlesk.)

Karol *Huszár*, bývalý krajinský vyslanec, zatým ujal sa slova a poukázal na boje, ktoré kresťanská Ludová strana cez dlhé roky v parlamente viedla za práva ľudu. Navrhol rozšírenie programu kresťanskej lud. strany, aby v nej našli miesto všetci, čo účasť cheú brať v utvorení nového Uhorska. (Hlučné éljen.)

Béla *Turi*, redaktor dennika «Alkotmány» prečítal manifest, ktorý Kresťanská Sociálna Ludová strana upravila na všetkých jej prirvžencov v krajine. Tento manifest sostavil pápežský prälát dr. Alexander *Ernszt* a podávame ho na prvej strane tohoto čísla.

Dr. Alexander *Giesswein*, pápežský prälát, v kratšej reči zmienil sa o manifeste, ktorý porada jednohlasne a s oduševnením prijala k uverejneniu.

Ján *Bartos*, bývalý krajinský vyslanec, zatým ako zápisník porady predostrel menoslov *užšieho ústredného organisačného výboru*, ktorý porada jednohlasne prijala. Členovia tohoto výboru sú: Ján *Bartos*, Karol *Bonta*, Michal *Dömölör*, Alexander *Ernszt*, Alexander *Giesswein*, Štefan *Haller*, Jozef *Haller*, Ján *Huber*, Karol *Huszár*, Eliáš *Jójárt*, Karol *Kocsán*, Béla *Landauer*, Fr. *Miklós*, Julius *Moldoványi*, Ján *Molnár*, Štefan *Rakovszky*, Mikuláš *Scheibert*, gróf Béla *Seher-Toszt*, Alex. *Simonyi-Semadam*, Ján *Székely*, Georg *Szmrecsányi*, Béla *Turi*, Jozef *Vass*, Mikuláš *Zboray*, gróf Aladár *Zichy*, dr. Ján *Zlinszky*.

Karol *Huszár* konečne prečítal menoslov vidieckych členov krajinského ústredného organisačného výboru, ktorý porada s pochvalou a s tým vzala v známosť, že ho príležitostne doplní.

Predseda potom za všestranného hlučného éljenovania zakľúčil poradu.

Bratia Katolíci! Čítajte a predplácajte len v čisto katolíckom duchu písané noviny. Takéto noviny sú «Kresťan», ktorý už cez päťadvadsať rokov bráni našu cirkev, zastáva našu svätú vieru a zmužile bojuje za všetky oprávnené záujmy Slovákov.

Česi už chcú rozkazovať vo Spiši.

Minulého týždňa od česko-slovenskej Národnej rady z Prahy došiel list k vrchnostiam spišských miest, v ktorom boli dve tlačivá. Jedno: vyzvanie k česko-slovenskému národu; druhé: nariadenie, v smysle ktorého dotyčné mesto odterajška podrobené je česko-slovenskej Národnej rade, vrchnosti ostanú v úradoch, lež plniť musia nariadenia československej Národnej rady. Spišské mestá oznámili to uhorskej vláde a prosili obranu. Česko-slovenskej Národnej rade odpovedaly ale, že verne k svojej úradnej prísaha, uznajú len uhorskú vládu za svoju rozkazujúcu vrchnosť a česko-slovenskej Národnej rade odopru poslušnosť a vyhlásenie jej nariadení. Uzavrely, že stanovisko spišskej stolice proti nároku česko-slovenským odovzdaním uzavretí spišských obcí na vedomie dajú aj zastupiteľom krajín antántu. Doteraz blízko 100 obcí stolice odovzdalo svoje písobne ohradzovanie sa proti českým aspiráciám a postavenie sa za územnú celistvosť Uhorska. Celé katolícke kňazstvo Spiša v svojom osvedčení poslanom ku osvietenému pánu biskupovi, vyznáva svoju vernosť k doterajšej vlasti a ohradzuje sa čo najdôraznejšie proti aspiráciám česko-slovenským.

Najnovšie českí agitatori probujú šťastie v slovenských obciach stolice. Takí traja českí agitatori minule prišli aj do Štvrtku a usilovali sa nahovoriť tamojších slovenských gazdov, aby sa pripojili k česko-slovenskému štátu. Tu sa ale prerátali. «Čo — povedal im starý Slovák — držať máme s Čechmi, ktorí proti nám bojovali vo vojne, striedali na nás, ktorí svojou zradou toľko Slovákov učinili mrzákmi, sirotami a vdovami a toľko porážok zapríčinili svojou zradou? S takými ľuďmi nechceme mať nič, chraň nás Bože! Madarmi sa nechceme stať, zachovať chceme aj naďalej našu slovenskú reč, k Čechom sa ale nepripojíme.» A koľko posmechu a potupy boli účastní naši drieční a nábožní slovenskí vojaci so strany Čechov, keď sa modlievali alebo nábožné piesne spievali! Na tú otázku, či sa chcú stať Čechmi alebo Poliakmi, dobrú odpoveď dal istý gazda zo Ždaru: «Pane a či ste už videl, žeby sa Slovák alebo goral bol vysťahoval z Uhorska do Česka alebo do Galície? Oni ale prídu k nám ročne na stá, ba na tisíce! Kdeže sa teda vodí človekovi lepšie?»

Spišská Magura za územnú celistvosť Uhorska a za práva slovenskej reči.

Obyvatelia slovenských obcí Richvald a Hafka na 1. novembra vydržiavanom tohoročnom trefom zasadnutí richvaldskej organizácie Katolíckej Ľudovej Jednoty ohradzovali sa proti tomu, aby spišskú stolicu a tak aj ich pripojili ku českému, alebo takzvanému česko-slovenskému štátu. Nechcú sa odtrhnúť od Marianskej krajiny sv. Štefana, lež aj naďalej chcú ostať vernými synmi svojej doterajšej uhorskej vlasti. Žiadajú ale, aby odteraz považovaní boli za rovných a rovnoprávných občanov

vlasti, aby neboli viac potupovaní ako Slováci, aby od veľka vážená bola ich slovenská reč. Žiadajú úplné uplatnenie ich slovenskej reči, dotyčne jej rovnoprávnosť s maďarskou na každom stupni verejnej výučby, taktiež na každom obore verejnej administrácie, súdobníctva a peňažníctva. Slovenské osvedčenie v mene obyvateľov dvoch obcí podpísalo 40 vážených gazdov. Druhým predmetom zasadnutia bola prednáška proti boľševismu. Dňa 3. novembra richvaldská organizácia Katolíckej Ľudovej Jednoty vydržiavala svoju štvrtú poradu, na ktorej pojednávalo sa o politickom položení, o Katolíckej Ľudovej Jednote a o bránení sa proti španielskej chorobe.

Kto sa zúčastní na konferencii pokoja?

Parlamentárny zpravodajca londýnskeho časopisu «Daily News» píše, že má spôsob sdeliť prípravu ku veľkej konferencii pokoja a so strany antantu vyhládnuť delegátov pokoja. Najprv zasadne v Londýne ríšsky válečný kabinet, aby sa poradil o politike britskej ríše. Prostriedkom decembra v Paríži zasadne konferencia štátov antantu. Na tejto delegáti budú mať porady, aby uviedli do súzvuku svoje náhľady. Veľmi mnohí vojenski a námornícki odborníci a úradní funkcionári štátov antantu budú účinkovať čo radcovia. Tentô generálny štáb britských generálov bude pozostávať z 200 dôstojníkov, poľažne úradníkov. Veľká mierová konferencia zasadla by dľa možnosti v januári v Paríži a hlavný válečný stán mala by v Paríži. Že s koľkými delegátmi zúčastní sa antant na kongresse, poľažne koľki budú mať hlasovacieho práva a práva ku podpísaniu smluvy pokoja, to ustáli parížska konferencia antantu. Čo radcovia budú prítomní aj vyslanci, ktorí sa však na konferencii nezúčastnia.

Zpravodajca potom vypočítal delegátov mierovej konferencie, poznamenajúc, že menoslov bude ešte doplnený. Francúzsko budú zastupovať Clémenceau, Briand, Tardieu a Bourgeois. Anglicko zastupovať budú Lloyd George, Balfour, pravdepodobne lord Reading, jedon delegat robotníkov a jedon alebo viac zastupiteľov kolónií. Jestli by vláda po nových voľbách bola ešte pri moci, tak v koalíčnom kabinete pravdepodobne Asquithovi ponúkne ministerskú torbu, aby mu umožnila zúčastniť sa vyjednávaní o pokoj. Že či lord Grey dostane poverenie, to ešte není isté. Minister robotníctva Barnes zúčastní sa parížskej prípravnej konferencie antantu a po voľbách vláda jedného člena robotníckej strany, pravdepodobne vyslanca Thomasa vymenuje za člena konferencie. Severo-americké Spojené Štáty budú zastupovať Wilson, Root, Lansing a House. Taliansko Sonnino a Orlando. Belgicko pravdepodobne belgický ministerpredseda a Vandervelde. Japonsko jeho vyslanci londýnsky a parížsky. Rumunsko Tace Jonescu, Grécko Venizelos, Srbsko Pašič, Čechov Masaryk, Juhoslovanov Denec. Zastupiteľ Ruska dosiaľ ešte není istý.

Konferencia vysokého sboru biskupského v Ostrihome.

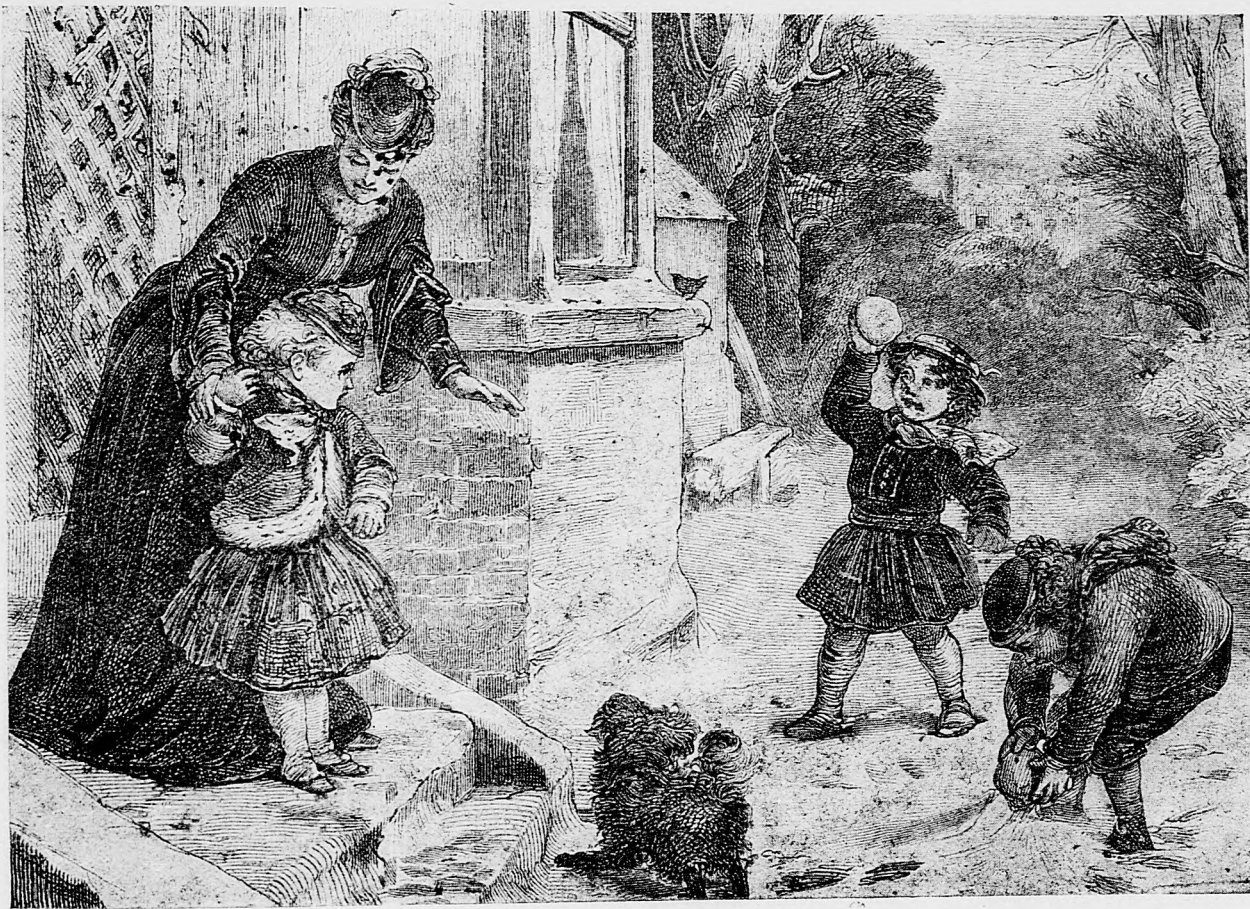
V primaciálnej palote v stredu sa započala biskupská porada. Na biskupskej porade rokovalo sa o tom, že rímsko-katolícki a grécko-katolícki biskupi zrieknu sa spravovania cirkevných majetkov. Na poradu prišiel aj minister náboženstva a výučby Martin Lovászy s vládnym komisárom Adamom Persiánom.

Na stredajšej porade namiesto jeho Eminencie knieža-primasa Csernocha, ktorý chorľavie, predsedal jágerský arcibiskup Ludvik Szmrecsányi. Minister Lovászy sdělil biskupskému sboru stanovisko, ktoré mini-

aj ja som sa chcel orientovať o ponímaní biskupského sboru. Moju dvojitú úlohu predbežne som vybavil. Hlavným mojím cieľom je, aby vec išla hladko a aby sme vyhli všetkým kultúrnym bojom a prípadne konfesionálnym nesvárom, ohľadom čoho mám úplnú úfnosť.

Radili sme sa hlavne o troch otázkach: 1. o prevzatí cirkevného majetku. 2. o katolíckej autonomii a 3. o polepšení stavu nižšieho katolíckeho kňazstva. S uspokojením som zkusil, že biskupský sbor prechováva úplné porozumenie naproti snahám vlády a pristane ku praktickému uskutočneniu spomenutých záležitostí dľa moderných zásad.

Vládný komisár Persián, ktorý sa vo štvrtok večer

Prvá sňahová lopta.

sterská rada zaujala v otázke cirkevných majetkov. Popoludní minister Lovászy s vládnym komisárom Persiánom vrátil sa do Budapešti, biskupský sbor ale pokračoval v svojej porade od 4. do 8. hodiny večer. Vo štvrtok biskupský sbor pokračoval vo svojej v stredu započatej porade, na ktorej predsedal jágerský arcibiskup Ludvik Szmrecsányi. Na porade bol prítomný aj vládný komisár Adam Persián.

Minister náboženstva a verejnej výučby Martin Lovászy o biskupskej porade osvedčil sa nasledovne:

— Moja cesta do Ostrihomu mala dva ciele, menovite chcel som orientovať biskupský sbor o stanovisku vlády ohľadom cirkevných majetkov, ktoré v poslednej ministerskej porade pravidelne ustálila. S druhej strany

vrátil do Budapešti, o biskupskej konferencii osvedčil sa nasledovne:

— Za potrebné som uznal počas zasadania biskupskej konferencie zdržovať sa v Ostrihome, aby v rokovaní o aktuálnych otázkach bezprostredne som sa mohol s biskupským sborom. Na porade biskupský sbor zaujal stanovisko za republikánsku štátnu formu a uzavrel, že ľudovú vládu vo vybudovaní republiky Uhorska celou svojou silou bude podporovať. V záležitosti riešenia hmotného polozenia nižšieho kňazstva plánom je, že z mobilného základného kapitálu diecesálnych majetkov povýšia dôchodok nižšieho duchovenstva.

Kreštania katolíci, kupujte len u kreštanov!

Udalosti na Horniakoch.

Do vojenského ministerstva v pondelok, 18. novembra predpoludním prišiel tajomník slovenskej Národnej rady dr. Pavel Fábry a oznámil, že predsedu rady Matúša Dulu v Turč. Sv. Martine veliteľ zbranej moci nadporučík Paubler zatkol a jeho byt postavil pod stráž. Dr. Fábry v mene slovenskej Národnej rady žiadal, aby Dulu naskutku pustili na slobodu a aby mu dali úplné zadosťučinenie. Vojenské ministerstvo telegrafične vyzvalo Paublera k ospravedlneniu jeho pokračovania. Paubler telegrafične odvolával sa na to, že Dula bol v potyku s českými čatami, ktoré vťahy do Uhorska a preto ho dal pod dozor. Naproti tomu Fábry vyhlásil, že ku zatknutiu nebolo žiadnej oprávnenej príčiny. Rozpovedal, že náčelník martinského poštového úradu nedovoliť doručiť Dulovi adresované listy a že ani z Budapešti do Martina poslaný kurír nemohol odovzdať Dulovi dôležité listiny. Fábry vyhlásil, že jestli krivdy súrne nenapravia, tak za neplatné vyhlasuje na organisovanie maďarských a slovenských národných stráž pohajujúce sa dohodnutie, ktoré vládny kommissár Fényes uzavrel so slovenskou Národnou radou.

Cielom zabezpečenia verejného poriadku na Horniakoch Fényes a Fábry totiž za viac dní vyjednávali a vyjednávanie v nedeľu prajne sa skončily. Dľa dohodnutia, ktoré odobrila aj ministerská rada, na Horniakoch organisujú osobitě slovenské a osobitě maďarské národné stráže. Slovenskú národnú stráž organisujú pod jej barvami a jej dôstojníkmi, veliť budú jej po slovensky a podriadená je slovenskej Národnej rade. V obciach a mestách, kde sú Slováci vo väčšine, postavia slovenskú národnú stráž, kde sú Maďari vo väčšine, maďarskú, ale všade vzájomne vyslú dôverníkov. Všetci národní strážci, tak slovenskí, ako maďarskí, od uhorskej vlády dostanú 10 korún na deň a o ich zaopatrenie a zbraň sa tiež uhorská vláda bude starať. Slovenské a maďarské národné stráže spolu budú udržiavať poriadok na Horniakoch na základe úplnej svornosti a vzájomnosti. Toto dohodnutie Fábry v pondelok chcel zaniest do Martina, aby ho vodcovstvo slovenskej Národnej rady podpísalo. Z tohto dohodnutia politické záležitosti úplne byly vynechané, obe strany podržaly si svoje zásadné stanovisko, ohľadom čoho rozhodnutie patrí mierovej konferencii.

Vojenský minister Bartha porobil poriadky, aby Matúša Dulu a vôbec každého, koho z politickej príčiny kdekolvek zatkli, naskutku pustili na slobodu. Ďalej nariadil, že pod dozorom držať slobodno len tých, ktorí sa pre lúpež alebo zbojstvo dostali do väzenia. Minister zbrannú moc preložil z Martina a Paublera zavolať do Budapešti cieľom podania zprávy. Fábry toto prijal za zadosťučinenie a oznámil vojenskému ministrovi, že na národnú stráž pohajujúce sa dohodnutie drží za platné. V pondelok večer ocestoval do Martina toto dohodnutie dať podpísať Národnej rade.

Ministerpredseda Károlyi v pondelok predpoludním

sá dozvedel o zatknutí Matúša Dulu, ktoré v najvyššej miere odsúdil a aj so svojej strany naskutku porobil poriadky cieľom liečenia krivdy, vyhlásiac, že v terajších ťažkých časoch ducha obapolného dorozumenia a smierenia nedovoliť myliť.

České, srbské a rumunské čaty v Uhorsku.

Tlačové oddelenie vojenského ministerstva o nepriateľských čatách, ktoré tiahnu proti hraniciam krajiny, vydalo nasledovnú zprávu:

Česi dosiaľ stáli na čiare Lamač—Malacky—Senica—Nové Mesto nad Váhom—Trenčín—Veľká Bytča. Dľa spoľahlivých chýrov ku ich posilneniu do Malaciek, Trenčína a na okolie Senice prišly novšie sily. Posila, jedon bataillon, ktorý prišiel do Malaciek, za zvukov hudby vťahol do mesta. Takto posilnené české čaty, tak sa zdá, ďalej napredujú. Proti Piešťanom napredujúca čata prišla ku Brunovciam. Na ceste vedúcej z Trenčína do Veľkých Topolčian a do Nitry, Česi prišli po Bánovce. Zo žiliny vyhnatě české sily, ktoré sa na Považí utiahly po Veľkú Bytču, tak sa zdá, zase začínajú napredovať ku Žiline.

Srbské čaty, ktoré obsadily južné strany Uhorska, dľa najnovších zpráv na viac miestach urazily uzavretia príméria. V Nagybecskerekú a Szőregu chcú assentovať najmladšie ročníky. Uhorské náhradné čaty, ktoré byly na Srbmi obsadenom vidieku, všetky sa utiahly na demarkacionálnu čiaru. Srbské miestne posádky na viac miestach prekazily odvezenie árarneho majetku kádrov. Dôstojníci z Lugoša do Makova presídleného delostreleckého kádrú nemohli odviezť ani svoj vlastný materiál.

Rumuni hranicu dosiaľ prekročili len patrolami a oddeleniami počítujúcimi tridsaťpäťdesiat hláv. Do obce Tölgyes od Piatry uviedli telefon a týmto cieľom zaujali budovu uhorskej pošty. Ináč sa dť práce uhorských administratívnych vrchností nemiešajú. Rumunské patroly už viackrát oznámily, že onedlho celé rumunské pluky vťahnu na územie Uhorska. Do Tölgyesu už sedemkrát oznámili celé rumunské pluky, ale žeby tieto skutočne byly vťahly, o tom odnikiaľ neprišlo zprávy.

Zpráva vojenského ministerstva vydaná 23. novembra:

Česi. Položenie na okolí Devínskej Novej Vsi a Malaciek stojacích českých čiat je nezmenené. Trnavu ohrožujúce české čaty pred uhorskými obrannými strážami utiahly sa k Senici a stoja na okolí Jablonice. Česi, ktorí na ceste Nové Mesto nad Váhom—Piešťany prišly ku Brunovciam, obec držia ešte obsadenú. Okolie Nového Mesta nad Váhom, Trenčína a Veľkej Bytče tiež majú v rukách. Na Považí dosiaľ aj pretiahnutie ku Piešťanom a Žiline poslaných nemeckých čiat tiež prekazili. Na okolí Žiliny uhorské obranné stráže udržiujú poriadok. Položenie sa tu nezmenilo.

Srbi. Predné voje Srbov prišly k Ujaradu. Rieku Maroš neprekročily. Cez Horgoš pretiahly slabé srbské

patroly. Najzápadnejšie krídlo srbských čiat obsadilo železničnú stanicu Golu južne od Gyekényesu.

Rumuni. Do Tölgyesu prišlo rumunkého vojska v sile jedného bataillona. Od dediny na juh len jednotlivé napred potisnuté rumunské patroly.

Trenčín zpätzaujaty.

Dľa zpráv, ktoré ľudová vláda dostala, uhorské čaty vytisly Čechov z Trenčína a vtiahly do zpätzaujateho mesta.

Nemecká Austria nechce anektovať.

Uzavretie štátnej rady.

Uhorská vláda sa ohradila u rakúskeho zahraničného úradu proti uzavretiu štátnej rady potahujúcemu sa na pripojenie štyroch západno-uhorských stolíc ku Nemeckej Austrii. Štátna rada na základe zprávy zahraničného úradu vyniesla nasledovné uzavretie:

Túžbou štátnej rady nemecko rakúskej republiky je, aby nemýlene udržala priateľský pomer s Uhorskom. Západno-uhorským stoliciam, nakoľko je ich obyvateľstvo nemecké, patrí celkom také samourčovacie právo, ako dľa opätovných vyhlásení uhorskej vlády všetkým ostatným národom Uhorska. Štátna rada na mierovom kongresse bude zastupovať to stanovisko, že Nemcom západného Uhorska treba poskytnúť príležitosť ku slobodnému uplatneniu svojho samourčovacieho práva. Štátna rada stojí ďaleko od toho, aby v tejto otázke agitovala. Nechce anektovať nemecké územia západného Uhorska. Ale si robí nároky na to, aby na mierovej konferencii stala do šiku za to právo obyvateľstva týchto území, aby samo rozhodlo, kam má prináležať. Čo sa týka zaopatrovania živnosti z týchto území, štátna rada ďaleko stojí od toho, žeby uhorskej vláde odškriepila to právo, aby naložila so zvyšnou živnosťou pod jej správou stojacich území. Preto štátna rada z tohto územia živnosť zaopatrit chce len s privolením uhorskej vlády. Štátna rada však vyslovuje tú svoju túžbu, aby uhorská vláda umožnila, žeby sa zvyšná živnosť západného Uhorska dostala na nedostatok trpiace územia Nemeckej Austrie.

CHYRNÍK.

Cirkev za školy. Predošlá vláda uverejnila tie dáta, z ktorých sa dozvedáme, že uhorská katolícka cirkev na školy založené skrze arcikňazov a rehole a tak ku pozdviženiu verejnej vzdelanosti doteraz složila 66 miliónov korún a na udržanie týchto škôl ročne obetuje 14,116.744 korún.

Jágerský arcibiskup za svojich kňazov. Jágerský arcibiskup Szmrecsányi k spomoženiu chudobnejších kňazov diecézy složil základinu jeden million korún a na uhorský kostol pokoja obetoval 1000 korún.

Stal sa obeťou svojho kňazského povolania. Uprostred plnenia svojho povolania obeťou nákazy sa

stal res. poľný duchovný Jozef Urbán, kňaz spišskej diecézy. Bol duchovným cholojovského tábora navráťivších sa zo zajatia našich vojakov. Len 27 rokov dožil ten mladý hrdina, ktorý vlní v lete narukoval ku vojenskej kňazskej službe. Na výške svojho povolania stojaci mladý kňaz v sombathelskej res. nemocnici začal svoje účinkovanie, odkiaľ sa tohoročného marca dostal do tábora zo zajatia navráťivších sa vojakov, kde veľkou duchovno-pastierskou múdrosťou a obozretnosťou konal svoju ťažkú úlohu. Narodil sa v Zázrivej v Orave. Kaplánom bol v Letanovciach, v Hranovnici, v Markušovciach a v Levoči. Večné odpočinutie vernému sluhovi Pána!

Chýry zo Spiša. Spišský fõišpán barón Dr. Tibor Máriássy zadakoval, lež na prosbu nového ministra vnútra podrží aj naďalej nadžupanstvo. — Kézmarský krajinský vyslanec dr. Tibor Kéler stal sa privržencom republiky. — V chotári obce Zavodka našli zavraždeného Jána Šoltésa z Iglórostoky. — Starolubovenská ľudová banka kúpila lesy v blízkosti Jakubjanov za 702.000 korún. — Vo Vlachoch zomrel lekár dr. Ján Ritók. — V Novej Vsi zomrel pensionovaný plukovník Koloman Jác v 72. roku života svojho. — Markušovského banického direktora Jozefa Hovorku na markušovsko-rostockej banickej železnej dráhe stihlo smrteľné nešťastie. Z Rostok pustil sa dolu na dresine, zaspal a nezbadal, že z Markušoviec ide oproti banický vlak. Dresina vrazila do rušňa vlaku a 43-ročný Hovorka naskutku zomrel. — V 67. peš. pluku strieb. medaillu hrdinskosti druhej triedy dostali: landšturmista Ján Bendik z Kubach, frajter Ján Peško z Veľkého Slavkova, landšturmisti Viktor Kakaš z Gelnice, Georg Pekarčík z Majerek, Julius Sterbinsky z Krompach, Michal Sýkora z Vikartoviec, zástavník Koloman Mikler z Podhradia, firer Pavel Gildein z Vybornej a rezervista Michal Krokus z Richnavy. — V Starej Vsi do minulého týždňa na španielsku chorobu zomrelo 12 ľudí a v Haličovciach 16. — Levočský mešťanosta dr. Móric Fried zadakoval. — Lubický mestský hlavný notár K. Weisz zomrel. — Aj po niektorých spišských mestách a obciach povstaly hyény revolúcie. Pouličná zgerba spojená s vojakmi kradla a rabovala. V Podhradí zastrelili žandári dvoch. Následkom ostrého zakročenia v celej stolici nastal úplný poriadok. Na území celej spišskej stolice pre vojakov vyhlásené je štatárium. Zbranné protivenie sa, vraždenie, rabovanie, podpalovanie, vlámanie, krádež, pokutované bývajú naskutku smrťou.

O čom snívajú Česi? Dľa jedného článku istých českých novín česko-slovenská republika pozostávať má okrem Česka a Sliezska z nasledovných Slovákmí obývaných šestnásť stolíc Uhorska: prešporská, nitrianska, trenčianska, oravská, liptovská, spišská, šarišská, zemplinská, ungská, turčianska, zvolenská, tekovská, honťianska, novohradská, gemerská, abaujtorňanská. Územie týchto stolíc čini skoro štvrtú časť Uhorska a s tými dovedna česko-slovenská republika mala by územia 140.000 kvadrátnych kilometrov a 13,000.000 obyvateľov.

Amerika za spustošené francúzske kostoly. V Amerike zaviedli sbierku medzi katolíckmi k znova vystaveniu následkom vojny spustošených francúzskych kostolov. Sbíerka, ktorú začal americký kardinál Gibbons darom 50.000 frankov, doteraz priniesla 75 millionov frankov.

V Prahe srútili starú Marianskú sochu. V Prahe Česi srútili tú Mariansku sochu, ktorú po skončení 30 ročnej vojny vystavil dal cisár Ferdinand III. z tej príležitosti, že sa podarilo zachrániť Prahu od Švédov. Namiesto sochy vytýčili červenú revolučnú zástavu.

Zázračné šijacie šidla len K 5.—.

Šije najrýchlejšie šteppšičky ako sijací stroj. Najlepší vynález, ktorým každý predmet z kože, roztrhané topánky, košské naradia, pokrvice, vrecia atď. sám si opraví môže. Každému nevyhnutne potrebné. Záruka upotrebitelnosti. Cena komplet šijacieho stroja s cverkami, so 4 rôznymi hlami a s úpravou upotrebenia, kus po K. 5.— 8 kusy K 14.0. Zasiela s poštovou dobierekou M. Swoboda Wien, III, 2, Hiessgasse 13. B.

Svrbl'avost'

Svrbí?

svrab, prašnu najrýchlejšie odstráni dr. E. Flesch a povodná, zákonom chránená

„SKABOFORM“-mast'

Nešpiní, nemá žiadneho zápachu. Tegel na prôbu K 4.—, veľký tegel K 6.—, rodinná dávka K 15.—. Adresa objednania: dr. E. Flescha Korona lekáreň Győr. Pozorujme na Skaboform známku ochrany.

Bez karotky k dostaniu.

Domacej dôrobky prvej jakosti kožené bakanče s tvrdými drevenými podrážkami za maximálne ceny, ďalej telocvičné topánky s gumy podrážkami od 23—32 čísla K 11.90, od 33—35 čísla 13.90, od 36—38 čísla K 15.90, od 39—42 čísla K 17.00, okrem toho zo šnoiiek z notovene telocvičné a domové topánky pre deti ako aj zimné domové topánky pre dospelých s gumy podrážkami a s koženou ochranou podrážky. Ku šnorovaniu K 31.0, s vysokými sarami K 47.20. Zimné domové topánky pre deti s vysokými sarami s gumy podrážkami a s koženou ochranou podrážky v každej veľkosti. Nezodpovedné zplatky pri mem.

Schäfer Miksa Budapest I. ker., Döbrentel-tér 4.

Bezplatne

dostane každý na žiadosť môj cenník strieborného, zlatého tovaru a hudobných nástrojov. Husle po K 40.45, 55 a v. Dobré harmoniky K 45, 60, 80. 2 radov viedenské harmoniky K 120, 140. 8 radov harmoniky K 800, 400 a v. Záměna alebo návrat obnosu. Zasiela s poštovou dobierekou alebo pri voprednom doposlaní peňazí vývozný dom Ján Konrad cis. a kráľ. dvorný zasielca Brúx 1817. číslo (Čechy).

Oznamy prijíma administrácia

„Krest'ana“-a

Budapest, Szentkirályi-u. 28

Šrotujúci stroj.

V hospodárstve nevyhnutne potrebný, šrotuje od najhrubšieho do najmenšieho, ponač stroj najdokonalejšie možno regulovať. Ľahkej prácečnosti a hnatia, bo na ňom i dieťa šrotovať môže. Cena s obalením a zárukou 120 korún, s prípravou na nohy 160 korún.

Tieto stroje zhotovuje a zasiela

IMRICH TÓTH, Jászalsószentgyörgy

Pri objednaní prosím zreteľne udať adresu a železničnú stanicu.

8 halierov

(za jednu dopisničku) stojí Vas môj cenník, ktorý na žiadosť bezplatne pošle Vám **Ján Konrad** cis. a kráľ. dvorný zasielca Brúx 1816. číslo (Čechy). Moderné 14 kar. zlaté zausnice: K 70, 80, 90, 14 kar. zlaté prstene s barvisým kameňom: K 60, 70 s diamantom K 80, 90, 100 s brilliantami K 120, 150, 200, 14 kar. zlaté naručnice: K 200, 250, 14 kar. zlaté n-hrdnice (kolliers): K 80, 90 s oveskom K 100, 120, 150. Veľký sklad zlatého a strieborného tovaru každého druhu zasie ani s poštovou dobierekou alebo pri voprednom doposlaní obnosu. Záměna povolená alebo návrat peňazí.

Ja Anna Csillag

s mojimi 185 cm. obrovskej dlžky LOREY VLASMI, ktoré som dosiahla 14 mesačným upotrebovaním vlastného vynálezu masti. Toto je jediný osvedčený prostriedok proti prchnutiu ku podporovaniu rastenia a posilneniu pody vlasov. — Pri mužských v krátke čase pôsobí rastenie hustej brady, vlasom a brade dodá prirodzeného lesku a ľahkej ohýbnosti a do najvyššieho veku chráni pred časným ošedivením

Cena teglika: 6. 10 a 15 kor.

Poštové zasielky vybavujú sa každodenne, pri voprednom zaslaní obnosu alebo s poštovou dobierekou, do všetkých krajov sveta bezprostredne z dielne, kam všetky objednávania upraviť treba.

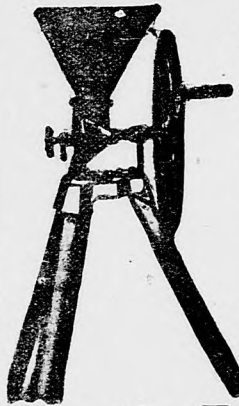
ANNA CSILLAG, Viedeň,
Kohlmarkt 20.

Retiazky na ohlávku 7 K.

Retiazky pre liehvu s patent strunou strednej jakosti 11 korún 50 halierov, silnej doby. Trovy doposlania a zaobalenia týkajú sa objednávateľa. K objednaníu pri voprednom zaslaní peňazí alebo s poštovou dobierekou.

LENDVAI MÓR vývozný dom,
Budapest, VII., Kertész-utca 43.

NAJDOKONALEJŠÍ MLYNEK!

Ktorým bár aj dieťa, pripraveným na ňom strojom, každého druhu obilie somleť môže Obrovskej schopnosti roboty.

Bezodkladne k lífrovaníu. Cena K. 150.

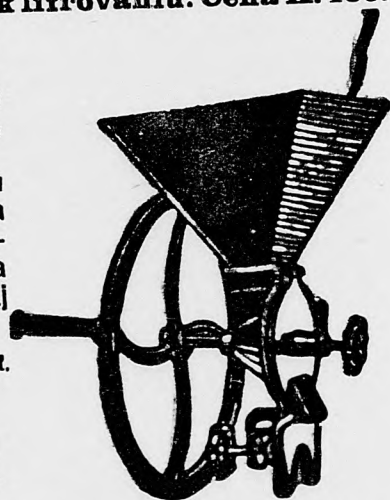
Tenistý stroj k prípraveníu na stôl alebo postavec bez nôh K 140, menší k domá-cemu upotrebeníu K 100. Objednaníu prosíme na poštovej poukázke a zaslať treba aj 10.— K závdavok.

K odporúčaniu mlynky bezodkladne objednať. Výlučná adresa objednania:

PAVEL SOHR

Somoğyszil 105.

fabričný sklad ocelového tovaru.

Železničnú stanicu objednávateľa treba udať.